

ORDONAREA ȘI IERARHIZAREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE DIN PUNCT DE VEDERE LOGICO-ȘTIINȚIFIC

Vadim MACARI, dr., conf. cercetător, INCE

În acest articol autorul continuă* investigarea altor câteva dintre cele mai frecvente tratări teoretico-metodologice ale definițiilor, esenței, conținutului, fenomenului, tipurilor și caracteristicilor competitivității economice, în încercarea de a le ierarhiza și ordona din punct de vedere logico-științific.

Cuvinte cheie: competitivitate economică, niveluri și noțiuni de competitivitate a subiecților pieței, competitivitate a sistemului la macro- și microniveluri, competitivitate națională, competitivitate a statului, competitivitate teritorială, competitivitate ramurală, competitivitate a firmei, competitivitate a mărfurilor(serviciilor), indicatorul criterial generalizat al competitivității.

Introducere. În studiile teoretice, după cum constată corect savanții ruși Ciaplina A. și Voițehovscaia I. [1], competitivitatea, de cele mai multe ori, se definește ca și capacitatea întreprinderii de a fabrica producție ce se bucură de cerere, în condițiile asigurării unui nivel înalt de eficiență a activității sale.

Ca regulă, în calitate de criteriu al eficienței, mulți autori prezintă obținerea unui rezultat maxim la mijloacele disponibile (principiul maximizării) sau obținerea unui anumit rezultat cu utilizarea unor mijloace minime (principiul minimizării). Acești savanți tratează criteriul eficienței în baza costurilor (resursele consumate) și a resurselor (resursele folosite). Există și alte multiple tratări ale competitivității economice.

Conținutul de bază. Abordarea prin costuri a elaborării indicatorilor de eficiență, precum concretizează savanții nominalizați mai sus, este orientată spre caracteristica efectului activității întreprinderii, obținut la fiecare unitate a cheltuielilor totale. Indicatorul eficienței resurselor consumate se calculează ca raport al producției comercializate, sau al profitului obținut de la comercializarea producției, la valoarea resurselor consumate (costuri).

Abordarea prin resurse caracterizează eficiența utilizării tuturor sau a unor tipuri de resurse disponibile ale întreprinderii: de muncă, materiale, financiare. Această

ORDERING AND HIERARCHIZATION OF ECONOMIC COMPETITIVENESS FROM LOGICAL AND SCIENTIFIC TERMS

Vadim MACARI, PhD, associate researcher, NIER

In the article, the author continues¹ to investigate some of the most common theoretical and methodological treatment of definitions, essence, contents, phenomenon, types and characteristics of economic competitiveness in an attempt to make an hierarchization and to order them from logical and scientific terms.

Key words: economic competitiveness, levels and notions of market subjects' competitiveness, competitiveness of the system at macro and micro levels, national competitiveness, competitiveness of the state, territorial competitiveness, competitiveness of the branch, firm's competitiveness, competitiveness of goods (services), criterial generalized indicator of competitiveness.

JEL Classification: F10, F15, F37, F4, F43

Introduction. In theoretical studies, as Russian scientists Chaplina A. and Voizehovscaia I. correctly stated [1], the competitiveness is most often defined as the enterprise's ability to produce production enjoying demand, ensuring a high level efficiency of its work.

As a rule, many authors present the obtaining of the maximum results from available resources (principle of maximizing) or getting a certain result with the use of minimal means (principle of minimization) as the criterion of efficiency. These scholars treat the efficiency criterion in the basis of costs (consumed resources) and resources (resources used). There are also many other treatments of economic competitiveness.

The basic content. According to these aforementioned two scientists, a cost approach to develop the efficiency indicators is geared towards characteristic of the effect of enterprise's activity produced by each unit of total costs. The indicator of the consumed resources' efficiency is calculated as the ratio of the sold production or the profit gained from the sale of production to the amount of consumed resources (costs).

The resource approach characterizes the efficiency of the use of all available resources of an enterprise or some types of them: labour, material and financial ones. This approach reflects the result of the enterprise in relation to a unit of

* **A se vedea: Macari V.** Abordări teoretico-metodologice ale competitivității economice (Partea I). (l. română; l. engleză). În: Economie și Sociologie, 2013, nr.1, p. 65-72. ISSN 1857-4130; **Macari V.** Abordări teoretico-metodologice ale competitivității economice (Partea II). (l. română; l. engleză). În: Economie și Sociologie, 2013, nr.2, 15-20. ISSN 1857-4130; **Macari V.** Tratări ale esenței, conținutului și căilor de asigurare și sporire a competitivității economice. În: Analele Institutului de Economie, Finanțe și Statistică, 2013, p.22-25. ISBN 978-9975- 4176-4-8.

¹ See: **Macari V.** Theoretical and methodological approaches to economic competitiveness (Part I). (In Romanian; English). In: Economy and Sociology, 2013, no.1, p. 65-72. ISSN 1857-4130; **Macari V.** Theoretical and methodological approaches to economic competitiveness (Part II). (In Romanian; English). In: Economy and Sociology, 2013, no.2, p. 15-20. ISSN 1857-4130; **Macari V.** Treatment of the essence, content and ways to ensure and increase the economic competitiveness. In: Annals of the Institute of Economy, Finance and Statistics, 2013, p.22-25. ISBN 978-9975- 4176-4-8.

abordare reflectă rezultatul activității întreprinderii raportat la o unitate de resurse disponibile. Eficiența și competitivitatea sunt într-o unitate dialectică. Noi am precizat, că aceste două noțiuni se află într-o strânsă interconexiune și au o zonă largă comună de interferență. Competitivitatea poate fi cercetată de pe două poziții: ca potențial al întreprinderii (competitivitate a managementului) și ca avantaj al întreprinderii în raport cu alte întreprinderi (competitivitate a activității).

Ca rezultat al cercetării ample a problemei referitoare la coraporturile dintre eficiența întreprinderii și piață, autorii susmenționați au stabilit că aspectele strategice și tactice ale eficienței prin natura lor formează două surse diferite ale competitivității întreprinderii: poziționarea pe piață și eficiența curentă.

Poziționarea pe piață a întreprinderii se formează în cea mai mare parte sub influența factorilor mediului concurențial extern și constă în crearea unei poziții unice și avantajoase bazate pe combinarea unor tipuri de activități diferite de cele ale concurenților. Iar eficiența curentă înseamnă efectuarea unor tipuri de activități mai bune, decât o fac concurenții și asigură obținerea profitului, iar poziționarea pe piață, creând, menținând și extinzând piețele de desfacere, creează însuși posibilitatea acestui proces. O competitivitate stabilă a întreprinderii poate fi atinsă doar când aceasta se bazează pe ambele surse de competitivitate numite mai sus. Poziția pe piață a întreprinderii, în opinia autorilor, este determinată de două proprietăți ale sale: adaptivitatea și inovaționalitatea.

Adaptivitatea întreprinderii se înțelege ca proprietatea de adaptare, ca formă a raporturilor sale cu mediul extern, ca produs de restructurare organizațională internă.

Inovaționalitatea este capacitatea de renovare, ca procese interne de restructurare organizatorică conform criteriilor: ritmicitate, tehnologizare, costuri minime.

Deci, proprietățile de adaptivitate și de inovaționalitate determină condițiile necesare și suficiente pentru formarea competitivității ca trăsătură a întreprinderii ce caracterizează eficiența sa [1].

Cu cât este mai stabilă circulația capitalului, afirmă savantul economist Coroliov V., cu atât mai fiabil și uniform se generează profitul. Principalul produs e marfa pentru cumpărător. Calitatea circulației capitalului se determină de un singur indicator – stabilitatea regimului optim al circulației sale. Regimul trebuie să fie cât mai uniform cu volum maxim de produse pentru toți contragenții.

Stabilitatea circulației capitalului este principalul indicator al calității managementului companiei și, deci, a fiabilității companiei în ansamblu.

Fiabilitatea se apreciază ca devierea timpului real al circulației capitalului de la trend. Devierile trebuie să rămână în „coridorul” care este diferit pentru perioadele scurte, medii și lungi. Orice deviere de la trend este, în esență, manifestarea rebutului în gestionare. Iar rebutul în producere, practic, totdeauna este doar o consecință a rebutului în gestionare. Lucrul asupra îngustării „coridorului” impune conducerea companiei de a-i perfecționa funcționarea.

Evaluarea calității gestionării companiei conform criteriului stabilității pe termen lung a circulației capitalului permite de a aprecia obiectiv perfecțiunea companiei și nivelul său de evoluție [2].

Alți autori (Nichitenco P., Platonova L.) constată o unică și

available resources. The efficiency and competitiveness are a dialectical unity. We specified that these two notions are in close interconnection and have a common wide area of interference. The competitiveness can be studied from two points: as the potential of the enterprise (management competitiveness) and as the company's advantage over other enterprises (activity competitiveness).

As a result of the problems research on ratios to the efficiency of an enterprise and a market, the mentioned authors have established that strategic and tactical aspects of the effectiveness in their nature form two different sources of enterprise's competitiveness: market positioning and current efficiency.

The market positioning of the enterprise is formed mostly under the influence of the factors of external competitive environment and consists in the creation of a unique and advantageous position based on combination of certain types of different activities of competitors. The current efficiency means the performing of certain types of activities, better than those of competitors and ensures profit earning, but the market positioning by creating, maintaining and expanding of the markets creates the very possibility of this process. A stable enterprise competitiveness can be achieved only when it is based on both named sources of competitiveness. The market position of the enterprise, according to the authors, is determined by its two properties: adaptivity and innovativeness.

The adaptivity of an enterprise means as the property of adaptation, as the shape of its relations with the external environment, as the product of internal organizational restructuring.

Innovativeness is the ability to renovate as the internal processes of organizational restructuring in accordance with criteria: regularity, technological effectiveness, minimal cost.

Thus, the innovativeness and adaptivity properties determine necessary and sufficient conditions for the formation of the competitiveness as the enterprise's feature characterizing its efficiency [1].

The more stable capital flows is, according to the scientist economist Coroliov V., the more reliable and uniform the profit is generated. The main product is goods to buyers. The quality of capital movements is determined by a single indicator - the stability of optimum regime of its circulation. The regime should be evenly in the maximum volume of the products for all the partners.

The stability of capital movement is the main indicator of the quality management of the company and therefore of the reliability of the company as a whole.

The reliability is assessed as real-time deviation of capital movements from the trend. Deviations should remain in the „corridor” which is different for short, medium and long periods. Any deviation from the trend is essentially, a rebut manifestation of the management. But the rebut in production is practically always just a consequence of a management rebut. Work on narrowing the „corridor” requires company management to improve the functioning.

The evaluation of the quality of company management under the criterion of a long-term stability of capital movement enables to assess objectively the company and

completă idee și explicație a noțiunii de „competitivitate a sistemului” la macro- și micronivel. Autorii consideră că baza teoretico-metodologică a modelării și cercetării competitivității economiei ca un sistem complex neliniar poate fi sinergetica, ca știință despre autoorganizare într-un sistem complex.

Se propune următoarea tratare a competitivității sistemului (pentru macro- și microniveluri): aceasta este capacitatea de lungă durată de a utiliza eficient resursele proprii și atrase pe baza autoorganizării în scopul cuceririi unei cote cât mai mari de piață. Autorii au elaborat și o nouă metodică a evaluării competitivității sistemului la macronivel. (Examinarea și descrierea acestei metodici voluminoase nu intră în scopurile acestei cercetări, deoarece constituie o problemă aparte) [3].

În opinia noastră, este incorectă constatarea că competitivitatea mărfii sau serviciului este doar consecința asigurării competitivității întreprinderii [4]. Considerăm că mărfurile competitive sporesc, în aceeași măsură, competitivitatea întreprinderii respective.

Competitivitatea, susțin aceiași autori, este o caracteristică integrală a subiectului activității economice. Sensul de bază al noțiunii „competitivitatea întreprinderii” constă în faptul, că ea caracterizează posibilitățile și dinamica adaptării întreprinderii la condițiile schimbătoare ale concurenței de piață.

În noțiunea integrală de „competitivitate” autorii delimitează 3 tipuri de competitivitate: a produsului, a gestionării și competitivitatea economică.

Competitivitatea produsului subiectului economic este o caracteristică a avantajelor sale de piață bazate pe capacitatea întreprinderii de a oferi consumatorului un produs cu nivelul suficient pentru satisfacerea necesităților. Deci, indicatorul criterial generalizat al competitivității produsului este gradul corespunderii parametrilor (caracteristicilor) produsului cerințelor consumatorului.

Competitivitatea economică este totalitatea avantajelor locale de piață, la baza cărora stă capacitatea întreprinderii de a crea resurse în volumul și cu costurile care determină nivelul necesar al veniturilor ca rezultat al activității. În calitate de indicator criterial generalizat al competitivității economice poate fi folosit gradul corespunderii parametrilor economici și financiari ai întreprinderii aceluși nivel, care s-a stabilit în mediul concurențial. Plus la aceasta, trebuie de orientat spre cei mai înalți indici de venit al concurenților.

Competitivitatea gestionării subiectului economic se exprimă în acele avantaje locale de piață, care sunt determinate de capacitatea întreprinderii de a corecta mediul său intern și extern în corespundere cu interesele sale de dezvoltare curentă și de perspectivă. Indicatorul criterial generalizat al competitivității este gradul corespunderii stării sistemului de gestionare a întreprinderii cu componența și conținutul acelor sarcini, care trebuie soluționate pentru a obține toate avantajele concurențiale de produs și economice. Factorii ce determină competitivitatea de gestionare a întreprinderii sunt și calitatea structurii organizaționale și calitatea proceselor de gestionare. Creșterea competitivității de gestionare este principala direcție a asigurării pentru întreprindere a pozițiilor eficiente pe piață și ca condiție obligatorie a creșterii economice și a componentelor de produs [4].

the level of its development [2].

Other authors (Nikitenco P., Platonova L.) find a unique and complete idea and explanation of the concept of „system competitiveness” in macro and micro levels. The authors consider that the synergy as the science of self-organization in a complex system can serve as a theoretical and methodological basis of modeling and research of the economy’s competitiveness as a complex nonlinear system.

It is proposed the following treatment of a system competitiveness (for macro and micro levels): this is the long-term ability to use own and drawn resources efficiently, based on self-organization in order to conquer a market share as large as possible. The authors have developed a new method to assess the system’s competitiveness in macro level. (The examination and description of this bulky method fall outside our purposes, as it constitutes a separate problem) [3].

In our opinion, it is incorrect to affirm that the competitiveness of the goods or service is only the consequence of the enterprise competitiveness’ ensuring [4]. We believe that competitive goods equally enhance the competitiveness of the enterprise.

The competitiveness, according to the author, is an integral feature of the subject of economic activity. The basic meaning of the term „competitiveness of enterprise” consists in the fact that it characterizes the possibilities and dynamic of adaptation of the enterprise to changing conditions of the market competition.

The whole notion of „competitiveness” is delineated by the author in three types of competition: product, economic and management competitiveness.

Product competitiveness of the economic unit is a feature of its market advantages based on the ability of the company to offer a product enabled to satisfy the needs of consumers. So, the generalized criterial indicator of product competitiveness is the degree of compliance of product parameters (characteristics) to consumer requirements.

Economic competitiveness is the totality of local market advantages, in which basis the company’s capacity is to create resources in volume and cost that determine the necessary level of income as a result of the activity. As the criterial generalized indicator of economic competitiveness can be used the correspondence degree of economic and financial parameters of the enterprise of that level, which is established in the competitive environment. In addition, it should be oriented towards the highest income of competitors.

The management of economic competitiveness is expressed in those local market advantages, which are determined by the company capability to correct its internal and external environment in line with its interests of current and future development. Criterial generalized indicator of competitiveness is the correspondence degree of the enterprise management system with the composition and the content of those tasks that must be solved to get all the competitive economic and product advantages. Factors determining the competitiveness of enterprise management are the quality of the organizational structure and quality management processes. Increasing competitiveness is the main direction of the management for the enterprise to

Vasilieva Z.A. [5] definește noțiunea de competitivitate în cel mai general sens, ca capacitate de a depăși pe alții, utilizând prioritățile sale în atingerea obiectivelor propuse.

Una din cauzele existenței multiplelor abordări ale noțiunii de competitivitate, consideră autorul, este determinată de particularitățile alegerii obiectului cercetării (marfă, serviciu); subiectului concurenței (întreprinderile, ramurile, regiunile, economia națională, statul); obiectului concurenței (cererea, piața, factorii de producție); scării activității (piețele de mărfuri, ramurale, regionale, interregionale, mondiale).

În ierarhia noțiunilor de competitivitate „competitivitatea producției” în calitate de marfă este de bază. Producătorii sunt întreprinderile, ramurile, regiunile, statele, care se antrenează în lupta concurențială pentru consumatori, piețe, factori de producție, investiții etc.

Autorul delimitează 5 niveluri și noțiuni de competitivitate a subiecților pieței, aranjate ierarhic (de la inferior la superior și invers): competitivitatea întreprinderii, ramurii, clusterului, regiunii și statului.

Cel mai frecvent, menționează autorul, competitivitatea întreprinderii se reduce la capacitatea sa de a produce marfă competitivă. Însă, nu de fiecare dată nivelurile competitivității întreprinderii și a mărfurilor produse de ea coincid. Concurenții pot fi direcți, indirecti, potențiali.

Noi considerăm că această afirmație e prea categorică, deoarece mărfurile cu o competitivitate înaltă (joasă) produse de întreprindere este principalul factor sau poate unul din factorii decisivi, chiar, ce determină nivelul de competitivitate a sa.

Pe de altă parte, este evident că competitivitatea întreprinderii este influențată de faptul, că însăși întreprinderea este o marfă, care are o valoare de piață pe piețele valorilor (cursul acțiunilor, valoarea de piață a businessului) și o valoare investițională pe piața capitalurilor (valoarea investițiilor în businessul existent și diversificarea sa). Deosebirile cerințelor subiecților de piață față de întreprindere: consumatori, concurenți, investitori, ramură, regiune, cluster, stat modifică și setul de indicatori utilizați pentru evaluarea nivelului competitivității sale.

Investigațiile competitivității ramurii de regulă, se bazează pe definiția lui M. Porter, care relevă criteriile evaluării nivelului de competitivitate în sistemul economic mondial. Deseori, ca ramuri competitive sunt prezentate „ramurile de specializare” (inclusiv, internațională) sau „ramurile dominante” (cu o pondere mare în economie). Or, pe piețele mondiale nu concurează ramurile, ci mărfurile. Producția aceleiași ramuri poate avea un nivel diferit într-o țară sau alta, în funcție de sarcinile ce le rezolvă.

Considerăm vagă, neconcludentă și neriguroasă includerea clusterului ca una din noțiunile competitivității subiecților pieței, deoarece chiar din definirea și tratarea de către autor a entității economice de cluster, reiese că clusterul nu este întreprindere (persoană juridică cu autonomie economică și financiară), ci poate fi atribuit la categoria de ramură, regiune intrastatală sau chiar interstatală, conform tratării clusterului de către autor.

Competitivitatea regiunii în opinia autorului, în prezent, e cea mai puțin studiată noțiune. Cel mai frecvent, noțiunea de competitivitate a regiunii este definită ca și capacitatea de a crea condiții pe piețele interne și externe sau productivitatea

ensure its efficient market positions and necessary condition of the product and economic components growth [4].

Vasilieva Z.A. [5] defines the notion of competitiveness in the most general sense, as the ability to overcome others, using their priorities in achieving the objectives set.

One of the causes of the existence of multiple approaches to the notion of competitiveness, in the author opinion, is determined by the particular choice of the research object (goods, services); subject of competition (firms, industries, regions, national economy, state); object of competition (demand, market, production factors); activity scale (commodity markets, sectoral, regional, inter-regional, global).

In the hierarchy of competitiveness concepts „production competitiveness” as a commodity is basic. Manufacturers are companies, industries, regions, states, who train in competitive battle for consumers, markets, production factors, investments, etc.

The author delineates five levels and notions of competitiveness of the market subjects, arranged hierarchically (from low to high and vice versa): the competitiveness of the enterprise, sector, cluster, region and state.

Most commonly, the author mentions, enterprise competitiveness is reduced to its ability to produce competitive freight. But each time, the levels of enterprise competitiveness and produced goods does not coincide. Competitors may be direct, indirect, potential.

We consider that this statement is too absolute, as goods with high competitiveness (low) produce by the enterprise is one of the decisive factors or even the main determinants of its competitiveness.

On the other hand, it is obvious that the enterprise competitiveness is influenced by the fact that the company itself is a commodity which has a market value in the stock markets (the shares, the market value of the business) and a capital market investment value (investment value in the existing business and its diversification). Differences of the subjects market requirements to the company: customers, competitors, investors, industry, region, cluster, state changes and the set of indicators used to assess the level of competitiveness.

Investigations of the branch competitiveness usually rely on the definition of M.Porter that reveals the criteria of assessing the level of competitiveness in the global economic system. Often as competitiveness branches are presented "branches of specialization" (including international) or "dominant branches" (with a large share in the economy). However, in the global markets do not compete branches, but the goods. Production of the same industry can have a different level in one country or another, depending on the tasks they solve.

We consider vague, inconclusive and non-rigorous to include cluster as one of competitiveness market subjects concept, because even the definition and treatment by the author of the cluster economic entity, refer that the cluster is not a firm (legal entity with financial and economic autonomy), but can be assigned to the category of industry, intrastate or interstate region, according to the treatment of clusters by the author.

de a folosi resursele. Autorul nu e satisfăcut de aceste definiții și propune de a preciza noțiunea de competitivitate a regiunii în baza a trei momente inițiale:

a) dintre toate tipurile resurselor (potențialelor) regionale care asigură creșterea economică, cea mai mare importanță pentru nivelul competitivității regiunii o au resursele inovative, intelectuale și investiționale;

b) existența și nivelul utilizării resurselor regionale, existența capacității de a spori potențialele regionale pe baza proceselor de producere scientintensive, cu tehnologii de vârf și cu valoare adăugată mare;

c) viteza creșterii potențialelor regionale trebuie să asigure ritmuri stabile de creștere a produsului regional brut (PRB) și calitatea vieții populației la nivelul mondial.

Noi considerăm că, la o privire mai atentă, se observă că resursele sau potențialele de sporire a nivelului competitivității regionale (inovative, intelectuale, investiționale, procesele de producere scientintensive, cu tehnologii de vârf și cu valoare adăugată mare) sunt aceleași și valabile și pentru creșterea competitivității mărfurilor, întreprinderilor și chiar a țării.

În baza analizei comparative a competitivității statului, autorul face trei concluzii:

a) noțiunea de competitivitate a statului are o tratare largă (gradul posibilității țării de a produce mărfuri și servicii în condițiile unei piețe libere și echitabile), dar și o tratare îngustă (posibilitatea economică de a răsplăti mijloacele primite), sau cu un singur parametru (productivitatea – M. Porter).

b) indicatorii evaluării competitivității țării, cel mai frecvent, nu au o bază identică pentru comparare;

c) în calitate de criterii pentru compararea anumitor indicatori sunt utilizate evaluările experților, ceea ce reduce din obiectivitate [5].

În condițiile globalizării competitivitatea se transformă dintr-o categorie cu preponderență economică, în una social-economică mai complicată. În cea mai generală formă se poate constata că, dacă anterior, în societatea industrială, rolul decisiv în concurență îl jucau factorii legați de preț, apoi în prezent, într-o măsură tot mai mare – factorii ce nu țin de preț, adică cei sociali.

3. Concluzii. Competitivitatea, de cele mai multe ori, se definește ca și capacitatea întreprinderii de a fabrica producție ce se bucură de cerere în condițiile asigurării unui nivel înalt de eficiență a activității sale. Se cercetează criteriul eficienței în baza costurilor (resursele consumate) și a resurselor (resursele folosite).

Aspectele strategice și tactice ale eficienței, prin natura lor, formează două surse diferite ale competitivității întreprinderii: poziționarea pe piață și eficiența curentă. Poziția pe piață a întreprinderii, este determinată de două proprietăți ale sale: adaptivitatea și inovativitatea. Pe de altă parte, cu cât e mai stabilă circulația capitalului, cu atât mai fiabil și uniform se generează profitul.

Evaluarea calității gestionării companiei conform criteriului stabilității pe termen lung a circulației capitalului permite de a aprecia obiectiv perfecțiunea companiei și nivelul său de evoluție. Este descrisă tratarea competitivității sistemului la macro- și microniveluri.

Sensul de bază al noțiunii „competitivitatea întreprinderii”

Region's competitiveness in the author's opinion, now is the least studied notion. Most commonly, the notion of competitiveness of the region is defined as the ability to create internal and external market conditions and productivity of using resources. The author is not satisfied with these definitions and proposes to clarify the notion of competitiveness of the region, based on three initial points:

a) of all regional resources types (potential) that ensure growth, the greatest importance for the competitiveness of the region have innovative, intellectual and investment resources;

b) the existence and the use of regional resources, the existence of regional capacity to enhance the potential based on knowledge-intensive production processes, with high technology and high added value;

c) the rate of increase of potential regional must ensure stable rates of growth of gross regional product (PRB) and quality of life of people worldwide.

We consider that, at a closer look, it appears that the resources or the potential of increasing regional competitiveness (innovation, intellectual, investment, science-intensive production processes, with high technology and high added value) are the same and it applies to increasing competitiveness of goods, businesses and even the country.

Based on comparative analysis of the competitiveness of the state, the author draw three conclusions:

a) the notion of competitiveness of the state has both a broad treatment (the grade possibility of the country to produce goods and services in a free and fair market) and a narrow treatment (economic opportunity to reward received means), or as a single parameter (productivity – M. Porter).

b) evaluation of country competitiveness indicators, most commonly, don't have the same basis for comparison;

c) as a criterion for comparing some indicators are used expert assessments, which reduces the objectivity [5].

In conditions of globalization, competitiveness transforms from a mainly economic category in a socio-economic one, more complicated. In the most general form can be stated that if the previously, in the industrial society, the decisive role in competition was played by the price-related factors, and currently in an increasing extent - factors not related to price, namely social.

3. Conclusions. Competitiveness, most often is defined as the enterprise ability to produce production that enjoy demand, ensuring a high level of efficiency of its activity. It investigates the efficiency criterion based on costs (consumed resources) and resources (used resources).

Strategic and tactical aspects of efficiency, by their nature, form two different sources of enterprise competitiveness: market positioning and current efficiency. Market position of the company is determined by its two properties: adaptivity and innovation capacity. On the other hand, the more the movement of capital is stable, more reliable and uniform it generates profit.

The evaluation of quality company management as stability criterion on long-term capital movements allows to objectively assess the company level of perfection and development. Is described the treating the competitiveness at the macro-and micro-levels.

constă în faptul, că ea caracterizează posibilitățile și dinamica adaptării întreprinderii la condițiile schimbătoare ale concurenței de piață. În noțiunea integrală „competitivitate” se delimitează 3 tipuri de competitivitate: a produsului, a gestionării și economice.

Indicatorul criterial generalizat al competitivității este gradul de corespundere a stării sistemului de gestionare a întreprinderii cu componența și conținutul acelor sarcini, care trebuie soluționate pentru a obține toate avantajele concurențiale de produs și economice. Creșterea competitivității de gestionare este pentru întreprindere principala direcție a asigurării pozițiilor sale eficiente pe piață.

Una din cauzele existenței multiplelor abordări ale noțiunii de competitivitate este determinată de particularitățile alegerii obiectului cercetării (marfă, serviciul); subiectului concurenței (întreprinderile, ramurile, regiunile, economia națională, statul); obiectului concurenței (cererea, piața, factorii de producție); scării activității (piețele de mărfuri, ramurale, regionale, interregionale, mondiale). Producătorii sunt întreprinderile, ramurile, regiunile, statele, care se antrenează în lupta concurențială pentru consumatori, piețe, factori de producție, investiții etc. Concurenții pot fi direcți, indirecti, potențiali.

Deci, sunt delimitate 5 niveluri și noțiuni de competitivitate a subiecților pieței, aranjate ierarhic (de la inferior la superior și invers): competitivitatea întreprinderii, ramurii, clusterului, regiunii și statului. Oricum, „competitivitatea producției” este de bază în ierarhia noțiunilor de competitivitate în calitate de marfă.

The basic meaning of the term "competitive enterprise" consists in the fact that it characterizes the possibilities and dynamic of the enterprise adaptation to changing conditions of competition in the market. The whole notion of "competitiveness" is delimited three types of competition: product, economic and management.

Criterial generalized indicator of competitiveness is the degree of compliance status of the enterprise management system with the composition and the content of those tasks that must be solved to get all the economic and product competitive advantages. Increasing management competitiveness is the main direction of the enterprise to ensure its efficient market positions.

One of the causes of the existence of multiple approaches to the notion of competitiveness is determined by the particular choice of the research object (goods, services); subject of the competition (firms, industries, regions, national economy, state); object of the competition (demand, market, factors of production); activity scale (commodity markets, sectoral, regional, inter-regional, global). Manufacturers are companies, industries, regions, states, who train in competitive battle for consumers, markets, production factors, investments, etc. Competitors may be direct, indirect, potential.

There are 5 levels and notions of market subjects competitiveness, arranged hierarchically (from low to high and vice versa): competitiveness of the enterprise, branch, cluster, region and state. However, in the hierarchy of competitiveness concepts "production competitiveness" as a commodity is basic.

Referințe bibliografice / References

1. ЧАПЛИНА, А., ВОЙЦЕХОВСКАЯ, И. Конкурентоспособность как интегральный показатель эффективности предприятия. В: Проблемы теории и практики управления. 2006, № 3, сс. 108-113.
2. КОРОЛЕВ, В. Измерение конкурентоспособности компании. В: Вопросы экономики переходного периода. 2007, № 6, сс. 26-30.
3. НИКИТЕНКО, П., ПЛАТОНОВА, Л. Синергетический подход к оценке конкурентоспособности экономической системы. В: Общество и экономика. 2007, № 4, сс. 5-25.
4. ГОНЧАРОВ, В.А. Проблемы оценки конкурентоспособности предприятия на современном этапе. В: Вопросы экономических наук. 2007, № 5, сс. 48-50.
5. ВАСИЛЬЕВА, З.А. Иерархия понятий конкурентоспособности субъектов рынка. В: Маркетинг в России и за рубежом. 2006, № 2, сс. 83-90.

Recomandat spre publicare: 14.02.2014